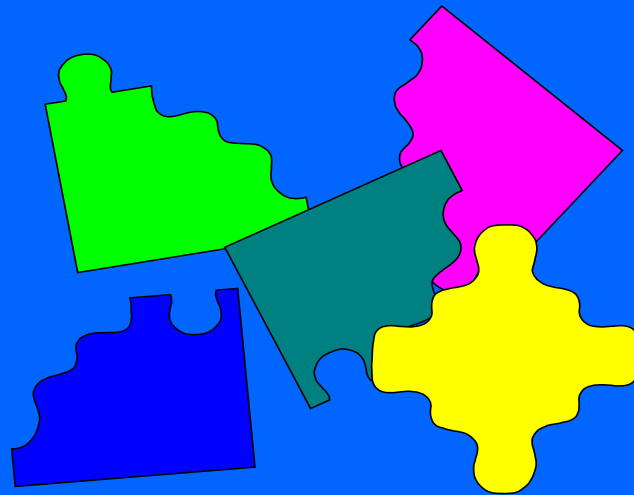

MONOGENNÍ HYPERTENZE

Z. Doležel, D. Dostálková, L. Dostalová Kopečná J. Štarha J.
Pediatrická klinika LF MU a FN Brno

α ω

↳ Dětský věk a hypertenze (HT)

- měření TK, percentilové grafy
preventivní prohlídky
- kooperace PLDD a nemocniční
pediatr
- včasná léčba HT

Dětský věk a HT

- prevalence HT cca 4-5%
(detekce HT,
↑ nadváha a obezita)
- HT primární x sekundární
- chybí objektivní studie

Sekundární HT

- Monogenní HT (MHT)

mutace v jednom genu

↳ změna genového produktu

- ▲ porucha transportu elektrolytů v tubulárním úseku nefronu

- ▲ tvorba/aktivita mineralokortikoidů

~~~~~

↓ PRA (nízkoreninová HT)

Familiární hyperaldosteronismus typ 1

Genetika: AD; chromozom 8q24.3

rekombinace mezi geny (CYP11B1 a CYP11B2)

↳ hybridní gen

↳ hybridní steroidy

Klinika: dětský věk (> 10 r.), HT (±), cefalea, tinitus, epistaxe, svalová slabost, dysrytmie

Laboratoř: hypokalémie (±), MAL, ↑ Aldosteron, ↑ Aldosteron v moči; molekulární genetika

Léčba: kortikoidy
spironolakton/amilorid

Familiární hyperaldosteronismus typ 2

Genetika: AD; chromozom 7p22 (?)

? genetická abnormita

Klinika: HT u dětí není, objevuje se až v dospělosti

Laboratoř: hypokalémie ($\pm$), MAL, $\uparrow$ Aldosteron,

$\uparrow$ Aldosteron v moči

nutno vyloučit FH 1 (!)

Léčba: spironolakton

Familiární hyperaldosteronismus typ 3

Genetika: AD; chromozom ??

? genetická abnormita

Klinika: dětský věk, závažná HT (orgánové poškození)

Laboratoř: hypokalémie, MAL ($\pm$), $\uparrow\uparrow$ Aldosteron,
 $\uparrow$ Aldosteron v moči

Léčba: oboustranná adrenalektomie

farmakoterapie HT je neúčinná

Liddleův syndrom

Genetika: AD; chromozom 16p

mutace β nebo γ podjednotky Na-kanálu (ENaC)

Klinika: dětský věk (max. školní), HT - cefalea, tinitus, epistaxe, svalová slabost, dysrytmie

Laboratoř: hypokalémie, MAL, hypokalcémie ($\pm$)

↓ Aldosteron

hypokalemická nefropatie

↳ polyurie, polydipsie

molekulární genetika

Léčba: amilorid/triamteren

kalium

KAZUISTIKA 1

RA - otec (40r.) má od 18 r. zjištěnu $\uparrow$ TK, jasný Dg závěr
neučiněn, aktuálně léčen trojkombinací antihypertenziv,
efekt $\pm$
matka otce (babička pacienta) dlouhodobě sledována pro
 $\uparrow$ TK, opět bez Dg závěru; v minulosti vysloveno
podezření na primární hyperaldosteronismus

U chlapce potíže přetrvávaly nadále, vč. laboratorních abnormit.

.....

II. DK (8 r.) - výška 135 cm (25. - 50. perc.),
hmotnost 27 kg (10. - 25. perc.)
↑TK 140/90/8 cm/PHK (* 116/77)

Abnormální hodnoty (bez farmakoterapie):

Sérum/krev (mmol/l) - Na 149,3 ↑, K 2,4 ↓, Ca celk. 2,0 ↓,
HCO₃ 30,3 ↑, pH 7,5 ↑

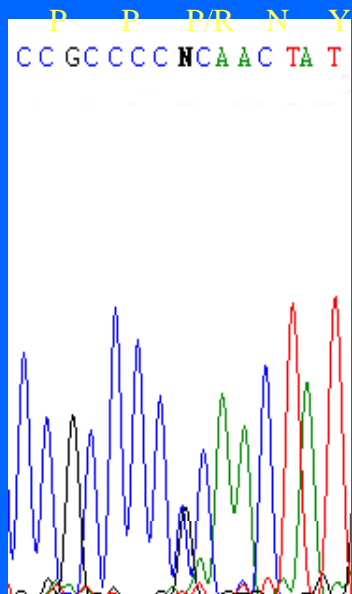
Ald 0,06 nmol/l ↓, PRA 0,135 nmol/l/hod ↓

Moč (24h, mmol) - Na 74,7 ↓, K 19,8 ↓, Cl 76,6 ↑

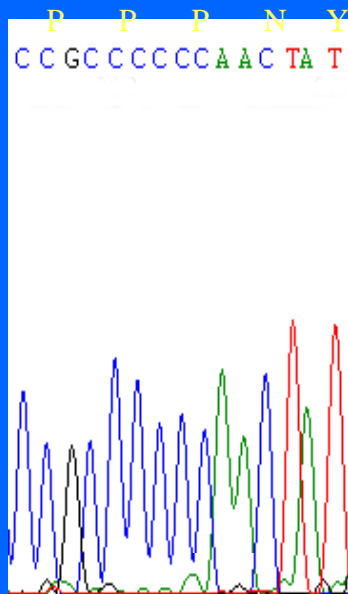
Σ ~ GF, USV + Doppler, katecholaminy, 17-ketosteroidy, kortizol,
deoxykortikosteron

Naše Dg: Liddleův syndrom (LS)

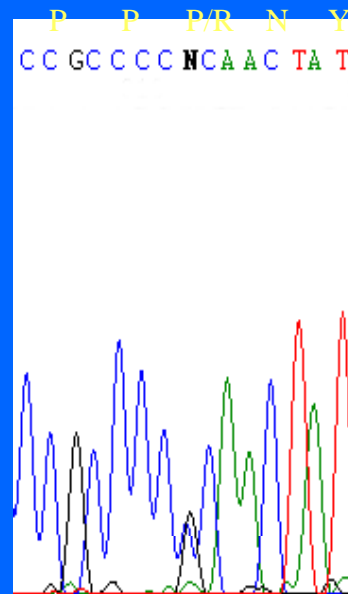
**DNA analýza (pacient, jeho sestra, otec a matka):
u chlapce a otce prokázána mutace P616R
v β -podjednotce epiteliálního-amilorid
senzitivního sodíkového kanálu (ENaC)**

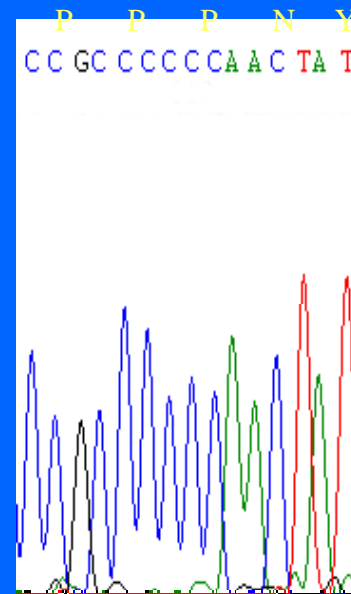
Proband

Probandova matka

Probandův otec

Probandova sestra

Obrázek 1: DNA analýza identifikující mutaci P616R v β ENaC u probanda a jeho otce

CAH (11 β -OH, 17 α -OH)

Genetika: AR

↑ DOC

↳ ↑ ACTH

Klinika: 11 β -OH - ženský pseudohermafroditismus

17 α -OH

- ♂ mužský pseudohermafroditismus/virilizace
- ♀ opoždění sexuální maturace

- život ohrožující hypofunkce nadledvin chybí

Laboratoř: hypokalémie, ↓ Aldosteron

molekulární genetika

Léčba: kortikoidy

estrogeny/androgeny, plastika genitálu

Gordonův syndrom

Genetika: AD; chromozom ?

mutace kináz WNK1 a WNK4

WNK4

↳ NCCT ($\text{Na}^+ / \text{Cl}^-$) → ↑ $\text{Na}^+ / \text{Cl}^-$ → ↑ TK

WNK4 → ROMK → ↑ K^+

WNK1 ? ↔ WNK4

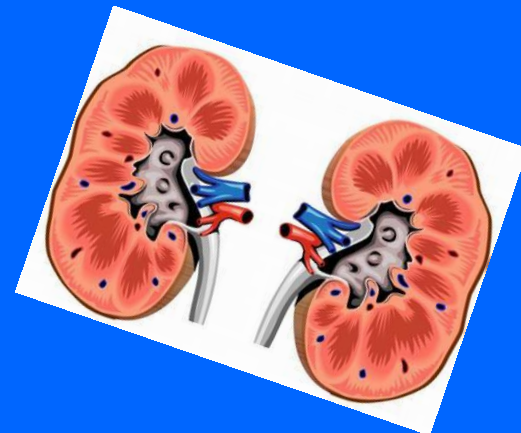
👉 Esenciální hypertenze ! ?

Gordonův syndrom

Klinika: malý vzrůst, svalová slabost, abnormity dentice, porucha intelektu, HT (20 - 30 r.)

Laboratoř: hyperkalémie, MAC, ↓ Aldosteron
molekulární genetika

Léčba: thiazidová diuretika, omezení NaCl

Syndrom zdánlivé nadprodukce/nadbytku mineralokortikoidů

Genetika: AR

mutace genu (HSD11B2) → ↓ 11β-OHSD2
→ ↑ intracelulárního kortizolu → ↑ mineralo-
receptoru

Klinika: dětský věk, HT, příznaky hypokalémie

Laboratoř: hypokalémie, MAL, ↓ Aldosteron,
v moči ↑ [volný kortizol : volný kortizon]
molekulární genetika

Léčba: spironolakton

POZOR – získaná varianta

Syndromu zdánlivé nadprodukce/nadbytku mineralokortikoidů

☞ HT, hypokalémie, MAL

Proč? – ektopická produkce ACTH

↑ lékořice, grapefruit (flavonoidy)

Mutace mineralokortikoidního receptoru

Genetika: dědičnost ?

ženy

Klinika: chybí fenotypické projevy

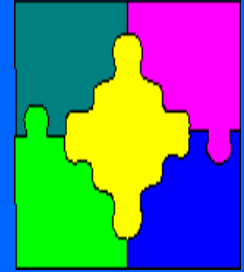
manifestace v graviditě → hormonální
dysbalance → ↑↑↑ HT

▲ **Diff.dg** ~ Eklampsie - chybí edémy,
proteinurie,
neurologické příznaky

Laboratoř: hypokalémie ($\pm$), ↓ Aldosteron,

Léčba: ukončení gravidity

MONOGENNÍ HYPERTENZE

Lze přehlednout: HT, hypokalémii,
dysmorfní rysy

Důležité:

- RA neobjasněné HT
- údaj o monogenní HT
- opakování laboratorních vyšetření (K^+ 2,9...3,0...2,7...???)

Prognóza: fce ledvin intaktní
orgánové projevy HT

DĚKUJI ZA POZORNOST